

**СПІЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ
ТРУДНОЩІВ ЗАСВОЄННЯ ГРАМОТИ ШКОЛЯРАМИ МОЛО-
ДШИХ КЛАСІВ**

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»

Анотація. У статті висвітлено причини труднощів засвоєння грамати учнями початкових класів, що призводить до їх неуспішності в подальшому навчанні. Автор вказав на шляхи попередження виникнення дисграфії у дітей та обумовив необхідність взаємодії усіх учасників освітнього процесу.

Ключові слова. Несформованість психічних функцій, інтонаційна виразність, диференціація звуків, дисграфія.

Одним із основних завдань логопедичної служби в школі є допомога учням, які мають порушення мовлення і, внаслідок цього, не встигають у навчанні. У дітей-логопатів відмічається несформованість багатьох психічних функцій:

- ✓ зорового (слухового) аналізу й синтезу;
- ✓ просторових уявлень;
- ✓ слухової та мовної диференціації звуків мовлення;
- ✓ порушення уваги, пам'яті, емоційно-вольової сфери. (Бишова, 2006)

Поєднання порушень звуковимови з несформованістю психічних процесів призводить в свою чергу до порушень окремих операцій письма та писемного мовлення взагалі. Досить часто поруч із патологією усного мовлення існують і порушення писемного мовлення.

У масовій школі спостерігається лише дисграфія – часткове порушення процесу оволодіння письмом, обумовлене фонетико-фонематичним недорозвитком або нерізко вираженим недорозвитком мовлення. В 1-х класах закладів освіти є категорія учнів, які вже на перших етапах навчання відчувають значні труднощі у засвоєнні читання та письма.

Для швидкого та ефективного подолання труднощів засвоєння грамати у школярів доцільно використовувати спільні з практичними психологами, вчителями-класоводами, вихователями груп продовженого дня, батьками та учителями-логопедами зусилля.

У дітей з мовленневою патологією період адаптації в школі може проходити хворобливо: підсилюється нестійкість уваги, пам'яті, відволікання. Вони стають дратівливими, непосидючими, конфліктними, в них може порушуватись як сон, так і апетит. В даний період доречно прислухатись до порад практичного психолога, який допоможе адаптувати першокласника до навчального навантаження, порадить шляхи індивідуального підходу до нього та завдяки системи певних вправ розвине у дитини несформовані психічні функції.

Учитель-логопед в свою чергу може допомогти і батькам, і вчителям організувати роботу по навчанню дітей грамоти. З цією метою доцільно проводити консультації як батькам, так і вчителям, покази елементів корекційних (логопедичних) занять; виступати з інформацією про певні методичні прийоми під час навчання грамоти на педагогічних радах, методичних об'єднаннях вчителів, семінарах-практикумах.

Ефективна й така форма роботи, як наочна агітація: організація стендів чи «Кутків для батьків», де можна було б отримати інформацію про вікові норми розвитку мовлення, поради щодо подолання порушень звуковимови та навчання першокласників читати. В папки-пересувки фахівець може добирати необхідні дитині певного віку вірші, оповідання для автоматизації поставлених звуків; мовленнєві ігри та дидактичні вправи, які допоможуть запобігти помилкам на рівні букви, складу, слова, словосполучення, речення та тексту; давати стислий опис методики їх проведення. Такі папки батьки можуть при потребі брати додому для ознайомлення та виконання цих завдань в домашніх умовах. (Крутій, 2010)

Рівень розвитку мовлення дітей знаходиться в прямій залежності від ступеня сформованості тонких рухів пальців рук. При достатньому їх розвитку згідно з віком і мовленнєвий розвиток дитини знаходиться в межах вікової норми. Тому тренування рухів пальців є важливим стимулюванням мовленнєвого розвитку дитини, сприяє покращенню артикуляційної моторики, підготовці кисті руки до письма і, що важливо, є сильним засобом для підвищення працездатності кори головного мозку. Тому пальчикову гімнастику доцільно проводити кожного дня кожним із спеціалістів.

Розвиток загальної моторики здійснюється на матеріалі основних рухів: ходьби, крокування, бігу, підскоків, пробіжок, різних шикунвань, підключення рухів рук. Широко застосовуються рухливі ігри, які на підготовчому етапі проводяться без мовленнєвого супроводу, оскільки звуки ще не поставлені. Всі рухи на місці (фізкультхвилинки під час уроків) виконуються ритмічно: під рахунок, метроном, під музику з чітко вираженим ритмом і акцентом, під мовленнєвий супровід тощо. (Кравець, 2009)

Часто у дітей, не залежно від їх мовленнєвого розвитку, зустрічається неповне, поверхневе дихання. При цьому інтервал часу вдих-видих короткий, недостатній для промовляння частини речення, повітряний струмінь дещо ослаблений, спостерігається деяке згасання звуку, інтонаційне збіднення мовлення дитини. З цієї причини доречно на логопедичних заняттях навчати дитину правильному короткому і глибокому видихові, а також раціонально використовувати його під час мовлення. За диханням повинні слідкувати і вчитель на уроках, і батьки вдома.

Взаємодія у роботі педагогів полягає в наступному: учитель-логопед для виконання своїх завдань бере граматичний матеріал, який діти вивчають на уроці; а вчитель, в свою чергу, повинен поправляти

вимову звуків, які вже є поставленими фахівцем, стежити за диханням та інтонаційною виразністю мовлення школярів. (Бишова, 2006)

Організуюючи роботу з дітьми із труднощами у процесі засвоєння грамоти слід пам'ятати, що подолання чи запобігання порушень писемного мовлення досягається за рахунок цілеспрямованої корекційно-розвивальної роботи з корекції когнітивних процесів й розвитку фонематичного сприймання усіма учасниками процесу навчання. Також корекційне навчання передбачає розвиток кола знань і уявлень про навколишній світ, розширення словника, розвиток зв'язного мовлення, звукового аналізу та синтезу, мовленнєвих умінь і навичок, які повинні бути засвоєні дітьми на даному віковому етапі.

Корекційно-розвивальну роботу з дітьми-логопатами доречно спрямовувати на подолання мовленнєвих і психофізичних порушень шляхом проведення індивідуальних, підгрупових, фронтальних, логоритмічних занять.

Список використаних джерел

1. Беженова М.О., Шклярєвський Є.О. Цікава граматики. /М.Беженова/ Д: Сталкер, 1999.
2. Бишова Т., Кондратюк О. Подолання логопедичних проблем молодших школярів. /Т.Бишова/ Київ, Видавничий дім «Шкільний світ», 2006.
3. Кравець Л. Використання логоритміки та пластико-ритмічної гімнастики для профілактики мовленнєвих порушень. /Л.Кравець/ г-та «Дефектолог». – 2009. – № 9.
4. Крутій К.Л. Педагогічна технологія пропедевтики добукварного періоду навчання грамоти дітей середнього дошкільного віку. /К.Крутій/ Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2010.- 320с.

УДК 373.1

*канд. пед. наук, доцент Собченко Т. М.,
Бондаренко Є. О.*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Анотація. У даній статті розглядаються переваги та доцільність впровадження мультимедійних технологій на уроках української мови та літератури. Мультимедійні технології є важливим складником організації освітнього процесу, які дозволяють покращити рівень опанування знань учнями впродовж вивчення української мови та літератури.